

Механізм інтеграції екологічної політики. Європейський Зелений Курс (European Green Deal)

Що таке ІЕП?

- Інтеграція екологічної політики – обов'язкова в ЄС (Амстердамська Угода про ЄС, 1998)
- **Інтеграція екологічної політики (ІЕП) – це процес (механізм) врахування екологічних міркувань в інші політики, з метою переходу до сталого або екологічно збалансованого розвитку держави**
- Сприяння ІЕП до політики розвитку – одна з цілей ПД-21

Європейський Зелений Курс є дорожньою картою заходів, які перетворюють Євросоюз на ефективну, стійку та конкурентоспроможну економіку, визначають засоби перетворення Європи на перший у світі кліматично нейтральний континент до 2050 року, стимулюючи розвиток економіки, покращення здоров'я та якості життя людей, а також трансформують кліматичні та екологічні виклики на можливості у всіх сферах та політиках ЄС, гарантуючи справедливий та інклюзивний характер зеленого переходу.

Зелений курс був офіційно представлений Президентом ЄК Урсулою фон дер Лєєн в Європарламенті 11 грудня 2019 року.

Ключовими напрямками ЄЗК є чиста енергія, кліматична дія, будівництво та реновація, стійка промисловість, стійка мобільність, зменшення забруднення довкілля, біорозмаїття, стійка аграрна політика (Стратегія «Від лану до столу»).

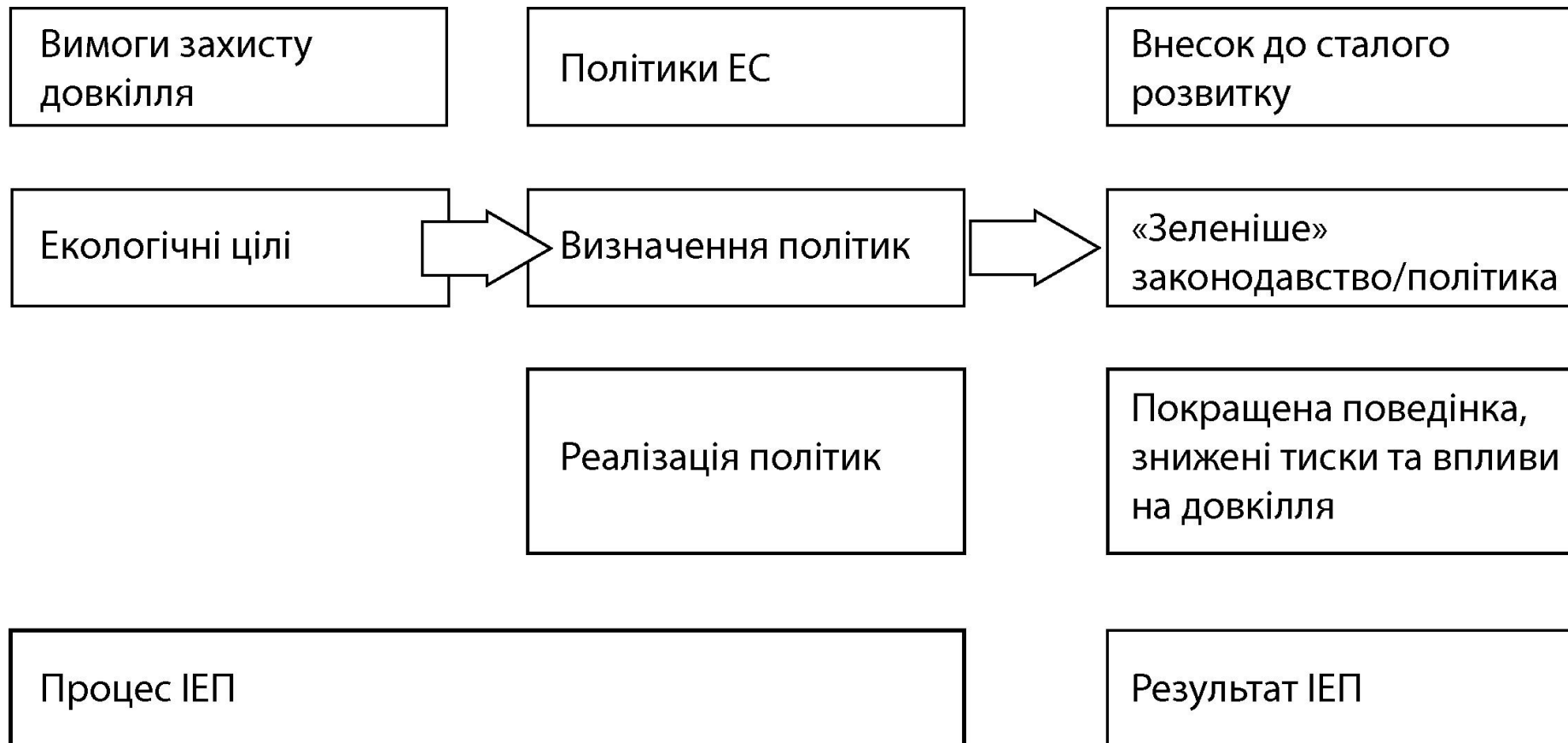
У 2020 році в Україні розпочалися внутрішні дискусії з бізнес-колами щодо Європейського зеленого курсу (ЄЗК).

В Україні більшість реформ у сфері охорони довкілля, які наразі здійснюються на виконання Угоди про асоціацію з ЄС, мають чітко виражену регіональну складову – вони покладають нові функції на місцеві органи влади та створюють нові можливості для регіонів. Ефективність виконання Угоди про асоціацію безпосередньо залежить від впровадження на місцях необхідних нових механізмів, стандартів, практик і тісно пов'язана з державною регіональною політикою у т. ч. і в екологічній сфері.

Наразі в Україні триває адаптація законодавства в екологічній сфері до норм і стандартів ЄС, реформа місцевого самоврядування та децентралізації влади, проведені місцеві вибори на новій територіальній основі – тому оновлені регіони сьогодні мають гарну нагоду стати не лише спостерігачами, але й активними учасниками процесу апроксимації (наближення) законодавства та імплементації Угоди про асоціацію в екологічній сфері.

Подібно до того, як це відбувається в ЄС, в Україні має бути налагоджений ефективний діалог між центральними та регіональними органами влади, місцевим самоврядуванням, громадянським суспільством та експертними колами з тим, щоб спільно напрацювати підходи і рішення для проведення необхідних трансформацій та досягнення амбітних екологічних цілей, які позитивно позначаться на житті кожного українця.

Інтеграція екополітики (ЄС)

Гравці ІЕП

- **Рушійна сила РС** (driving force) – це індивідуал або організація, яка штовхає процес розвитку політики шляхом ініціації дискусії та її просування до результату. НУО – часто РС.
- **Зацікавлена сторона ЗС** (stakeholder) – ця роль не стосується безпосереднього вироблення політики, але ЗС має інтерес та вплив на ефективність її впровадження та кінцевий результат.
- **Інформатор І** (informer) – ця роль забезпечує важливою та об'єктивною інформацією РС та ЗС. Забезпечує інтегровану інформацію високої якості для учасників процесу.
- **Менеджер процесу МП** (process manager) – ця роль визначає відповідальність за процес, без обов'язкового зв'язку з конкретним результатом. Довіра РС і ЗС. Зазвичай, СПО.
- **Опонент О** (adversary) – може з'явитися будь-коли, перетворюється на ЗС.
- **Права рука ПР** (right hand) – виконання організаційних функцій, практична робота з ведення документації та пересилки документів, організації зустрічей та семінарів.
- **Спонсор С** (sponsor) – як правило, особа високого рангу в політиці, яка розуміє важливість проблематики і допомагає її просуванню в суспільному порядку денному.
- **Засоби масової інформації ЗМІ** (media).
- **Публіка П** (audience) – може включати кого завгодно, хто зазнає впливу від політики. П – не пасивний спостерігач, а навпаки, їх думка необхідна для результату. ЕкоНУО – теж приклад П.

Стратегія та НПД

- Метою національної екологічної політики є стабілізація і поліпшення стану навколишнього природного середовища України шляхом інтеграції екологічної політики до соціально-економічного розвитку України для гарантування екологічно безпечного природного середовища для життя і здоров'я населення, впровадження екологічно збалансованої системи природокористування та збереження природних екосистем.

Стратегія та НПД

Ціль 4. Інтеграція екологічної політики та вдосконалення системи інтегрованого екологічного управління

- Законодавче закріплення
- Реформування системи управління
- Опора на процес “Довкілля для України”
- Секторальна екологізація

Чотири стадії розвитку екологічної політики

Стадія	Спеціальна	Інституціоналізація	Інтеграція	Наскрізність
Цілі	За окремими темами/ елементами НС	За підрозділом уряду	Спільні цілі для сторін	Загальні цілі для суспільства
Відповідальність	Урядовий підрозділ	Підрозділ уряду/ міністерство	Цільові групи	Виробники/ споживачі
Засоби	Розпорядження уряду, субсидії	Законодавство	Спільне планування, добровільні угоди бізнесом 3	Економічні інструменти

Два шляхи після стадії 2

- підхід „переможець-програвший”, що потребує інституційного укріплення тільки окремого органу екологічного управління, щоб перемогти у протистоянні з економічними секторами, Мінекономіки та Мінфіном і суспільством в цілому. Водночас, екологічний інститут уряду ніколи не буде мати достатньо ресурсів та політичної підтримки, сконцентованої в „одних руках”, щоб перемогти економічні структури уряду та приватний сектор.
- підхід „спільної відповідальності”, або інтеграції екологічної політики до всіх аспектів урядової політики, діяльності бізнесу та позиції суспільства. Об’єктивно, непогане законодавство і його погане впровадження, багаторічна неефективність підходу „переможець-програвший” створює передумови для інтеграції, яка ввижається єдиним шляхом для отримання позитивної динаміки виходу з екологічної кризи.

ІЕП – це колективне екологічне управління всього суспільства

- Інтеграція екологічної відповідальності в усе суспільство.
- Представлення чіткої інформації, зрозумілої та придатної до вжитку всіма ЗС.
- Усвідомлення політики як суспільного процесу, в якому багато учасників грають важливу роль.
- Встановлення прийнятних для всіх учасників часових рамок для обговорення політики.
- Постійна робота для довгострокового продовження.

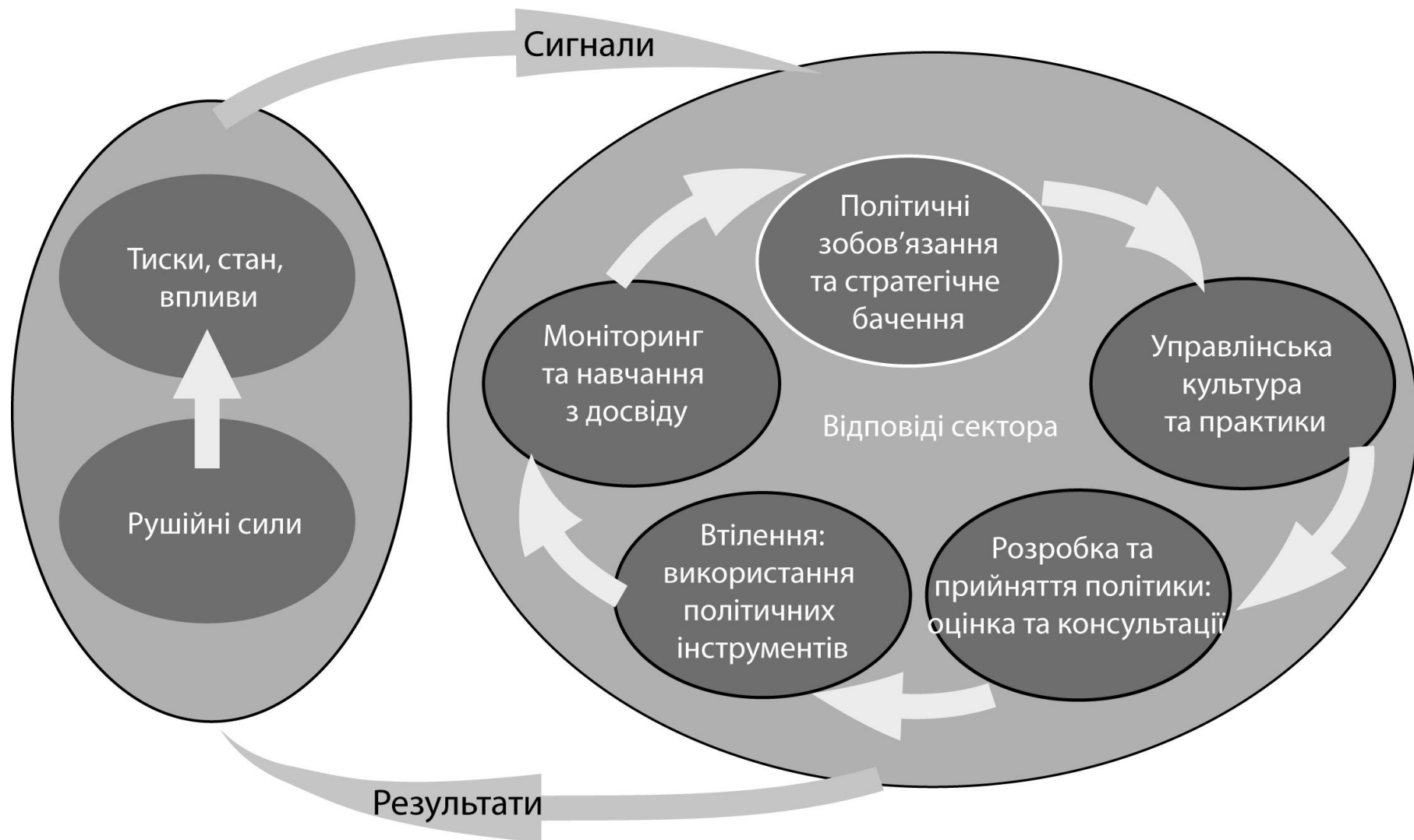
Процес “Довкілля для України”

- Потребує інституціоналізації
- Має приймати не тільки рекомендації
- Аналог – “ДдЄ”: структура, бюджет
- Секретаріат
- Міжвідомча робоча група (МРГ) старших посадових осіб
- Спеціальні засідання КМУ (сегмент високого рівня)
- Паралельний Форум НУО

ТРИ АСПЕКТИ ІЕП/ ДДУ

- Створення інституційних, організаційних та інструментальних передумов, включаючи горизонтальні інструменти інтеграції (СЕО, угоди про гармонізацію, екологізація політики субсидювання, розвиток корпоративної відповідальності, екологізація системи державних закупівель, екологізація податків, формування екологічної свідомості і можливості екологічного вибору у споживачів, тощо).
- Формування реальної еко-політики в задіяних галузях.
- Впровадження у ринкове середовище (міжгалузеві економічні чи ринково-орієнтовані інструменти, добровільні цільові угоди с галузевими виробниками приватного сектору).

Схема аналізу політик

"Сигнали" - як система реагує на зовнішні виклики

"Результати" - як впроваджені зміни впливають на контекст

Дякую за увагу!

